

127 Redenen om nooit meer oorlog te voeren

Stolpersteine is een internationaal project van de Duitse kunstenaar Gunther Demnig. Hij legt messing stenen in het trottoir van huizen waar mensen uit de Tweede Wereldoorlog uit huis zijn gehaald. Dit kunnen Joodse mensen zijn, mensen die in het verzet zaten en die verraden zijn, dwangarbeiders en andere slachtoffers van oorlogshandelingen. Deze stenen liggen net iets hoger dan de rest van de bestrating zodat je, tijdens het lopen, licht tegen deze stenen stoot ("stolpern"). Je blik wordt dan automatisch naar deze Stolperstenen getrokken en zo wordt je onbewust geconfronteerd met de gewelddadige kant van het naziregime. Op deze steentjes staan de naam, geboortedatum, datum van deportatie en de datum en plaats van overlijden.

IJmond Stolperstenen

Sinds enige jaren plaatst de Stichting 16 april 1944 Stolperstenen in de IJmond. Het is een langdurig proces omdat de kosten van Stolperstenen erg hoog zijn, namelijk € 120,- per stuk.

Hieronder treft u de namen aan van de oorlogsslachtoffers die herdacht worden met een Stolpersteen.

Hendrik van der Aar	Duifje Druifj-Cohen	Isidorus Jacobus Henneman
Cornelius Hermanus Bart	Benjamin Druifj	Petrus Hoogewerf
Kees Bol	Lena Druifj	Johannes Offenberg
Laurens Johannes Büller	Dirk Groen	Hendrik Stratmann

Op Zondagmorgen 16 april 1944 trok een groot aantal Duitse soldaten, vanuit de richting Buitenhuizen over de Wijkermeerweg Beverwijk en Velsen-Noord in. Zij sloten systematisch straten af en gingen van huis tot huis om jongens op te pakken. Met harde hand werden de jongens verzameld in de bioscoop "de Pont" in het voormalige hotel de Prins bij de pont in Velsen-Noord. Om 13:00 uur werden ze afgemarcheerd naar het station in Beverwijk in rijen van 5 gevangenen met links en rechts bij iedere rij een Duitse soldaat. Met veewagens werden ze vervoerd naar Amersfoort waar ze in de namiddag aan kwamen. Daar werden ze op dezelfde wijze afgemarcheerd naar het Polizeiliches Durchgangslager Amersfoort. In totaal zijn er 486 mannen opgepakt. De Razzia in Beverwijk was de eerste Huis aan Huis Razzia in Nederland. Voorheen was men veilig als men in huis was bij een Razzia.

De razzia was een reactie op het liquideren door het verzet van Jan van Zoelen op 8 maart, de mislukte aanslag op Ko Langendijk op 24 maart, de liquidatie van Willem Ritman op 6 april en de liquidatie van Speijer Jasper de Graaf.

Op 28 juni 1944 werden 326 gevangenen uit Beverwijk en Velsen-Noord geselecteerd voor transport naar Duitsland. Het transport vond plaats in de nacht van 6 op 7 juli 1944. Enkele dagen voor deze transportdatum werden de gevangenen kaalgeknipt. In Braunschweig in Duitsland werden 94 jongens uit Beverwijk en Velsen-Noord, uit de trein gehaald namelijk allen met een achternaam die begon met een S tot en met een Z. Deze gevangenen werden in Braunschweig en omgeving tewerkgesteld en ondergebracht in kampen in Mascherode bij Braunschweig en Walbeck/Grasleben. De overige 237 gevangenen uit Beverwijk en Velsen-Noord reden door via Halle naar Schkopau waar ze ongeveer 10 dagen verbleven in redelijke barakken. Van deze 237 Beverwijkers zijn begin augustus 1944 24 jongens doorgezonden naar het kamp in Zöschen, 50 zijn via de kampen in Nietleben, Zöschen en Schafstädt uiteindelijk in Ammendorf terecht gekomen, 94 gevangenen uit Beverwijk en Velsen-Noord zijn op 17 juli 1944 doorgezonden naar het kamp "De Kippe" bij Böhlen (onder Leipzig).

Van de 94 mannen die op transport gesteld zijn naar werkkampen in Braunschweig en omgeving zijn er 2 omgekomen. Van de 237 mannen uit Beverwijk en Velsen-Noord die naar de ArbeitsErziehungslagers bij Merseburg en Leipzig getransporteerd werden zijn er 63 aan de gevolgen van ziekte, ondervoeding, mishandeling en bombardementen bezweken. Hier volgen de namen van de 65 jonge mannen in de leeftijd van 18 t/m 25 jaar die de gruwelen van de kampen in Duitsland niet overleefd hebben.

Hendrik van der Aar	Jacobus Dienaar	Willem Luijpen
Age Herman Baas	Josephus Cornelis Stephanus Duijn	Wybo van Marion
Jacob Baas	Cornelis van Duijvenbode	Johannes Hermanus Meerman
Johannes Anthonius Bakker	Jan Fokkens	Gerrit Minnée
Johannes Josephus Markus Baltus	Johannes Gerardus Nicolaas Grapendaal	Gerard Johan Mödder
Cornelius Hermanus Bart	Dirk Groen	Antonie Franciscus Molenaar
Lammert Bax	Job de Groot	Johannes Offenberg

Jacob Leendert van Beek	Nicolaas Petrus Heijnis	Johannis Lourentius Oud
Piet Besse	Isidorus Jacobus Henneman	Theodorus Oudendijk
Elis Willem Hendrik de Bie	Petrus Cornelis Hoogeland	Jan Postma
Petrus Adrianus de Bie	Petrus Hoogewerf	Meindert Postma
Johannes Gerardus de Boer	Henk Huijg	Antoon Cornelis Remkes
Kees Bol steen	Albertus Juckers	Johann Rennenberg
Adriaan Arie Bongers	Aldert Kaman	Johannes Hendrikus Rietveld
Hendrik Braams	Johannes Jacobus Kloes	Sander Hendrik Rietveld
Franciscus Joannes Marie Braun	Hendrikus Gerardus Kochx	Johannes Rutgerus de Ruitter
Gerrit van den Broek	Dirk Johannes Koopman	Johannes Christiaan Rumping
Theodorus Burger	Evert Kort	Johannes Cornelis Rumping
Joseph Maria Casander	Albert Kraayeveld	Johannes Rumping
Gerardus Dekker	Alphonsus van Laarhoven	Simon Cornelis Rumping
Pieter Dekker	Jacobus Limmen	Gerard Louis Wijsman
Johan Wilhelm Detmar	Johannes Lubbers	

Leerlingen van de Bisschoppelijke Kweekschool

Deze zeventien oud-leerlingen hebben vanaf 1906 hun opleiding voor onderwijzer op deze school gevolgd. Zij staan vermeld op de herdenkingsplaquette in de hal van de voormalige Bisschoppelijke Kweekschool

Antoon Adank uit Wijk aan Zee en Duin	Jan van den Akker uit Delft	
Koos van Dam onbekend	Antoon Flaet uit Haarlem	
Cornelis Janssen Schmidt uit Haarlem	Paul Kramer uit Wormer	
Jan Lijding uit Den Helder	Henk Nieuwkamp uit Rotterdam	
Jan Ronteltap onbekend	Harry Veringa uit Amsterdam	
Cor van den Berg uit Amsterdam	Jo Havekes uit Nieuwkoop	
Aad van der Laan uit Wormerveer	Jozef Olijhoek uit 's Hertogenbosch	
Leen van der Werf uit Voorschoten	Martien van Zijl uit Oudshoorn	
Bernard van Zeelst uit Hoorn		

'De Gevallen Hoornblazer' in het Weteringplantsoen te Amsterdam is een natuurstenen beeld van een liggende mannenfiguur met een hoorn in de hand. Het beeld is geplaatst op een stenen voetstuk met twee goudkleurige gedenkplaten. De tekst op de eerste gedenkplaat luidt:

FUSILLADEPLAATS IN DE 2E WERELDOORLOG
OP 12 MAART 1945 WERDEN HIER 30 POLITIEKE GEVANGENEN
IN EEN REPRESAILLE-AKTIE DOOR DE DUITSE BEZETTER TER DOOD GEBRACHT'.

De tweede gedenkplaat bevat de namen van de gefusilleerde gevangenen.

Het beeld is een eerbetoon aan de 30 politieke gevangenen die hier op 12 maart 1945 bij wijze van represaille door bezetter zijn gefusilleerd.

Op 10 maart 1945 viel de Sicherheitsdienst een pand aan de Amsterdamse Stadhouderskade binnen. Hier bevond zich de centrale post van de Groep 2000, een illegale verzetsgroep opgericht door mej. J.J. van Tongeren. Alle leden van de groep hadden een codenummer dat was vastgelegd in een register. De 'sleutel' voor het register was in de tuin van het pand begraven. Om te voorkomen dat de bezetter de 'sleutel' zou vinden, drongen enkele verzetsleden op 11 maart 1945 het pand binnen. Daarbij ontstond een vuurgevecht, waarbij de SS Hauptscharführer Ernst Wehner (Kriminal Oberassistent van het Einsatzkommando Amsterdam) dodelijk werd getroffen.

Als vergelding werden de volgende dag 30 gevangenen uit het Huis van Bewaring overgebracht naar het Eerste Weteringplantsoen, tegenover het pand. Voor de ogen van honderden Amsterdammers die van de bezetter moesten toekijken, werden de gevangenen met drie salvo's geëxecuteerd. De stoffelijke overschotten bleven nog lange tijd als waarschuwing liggen, voordat ze op een open vrachtwagen werden afgevoerd.

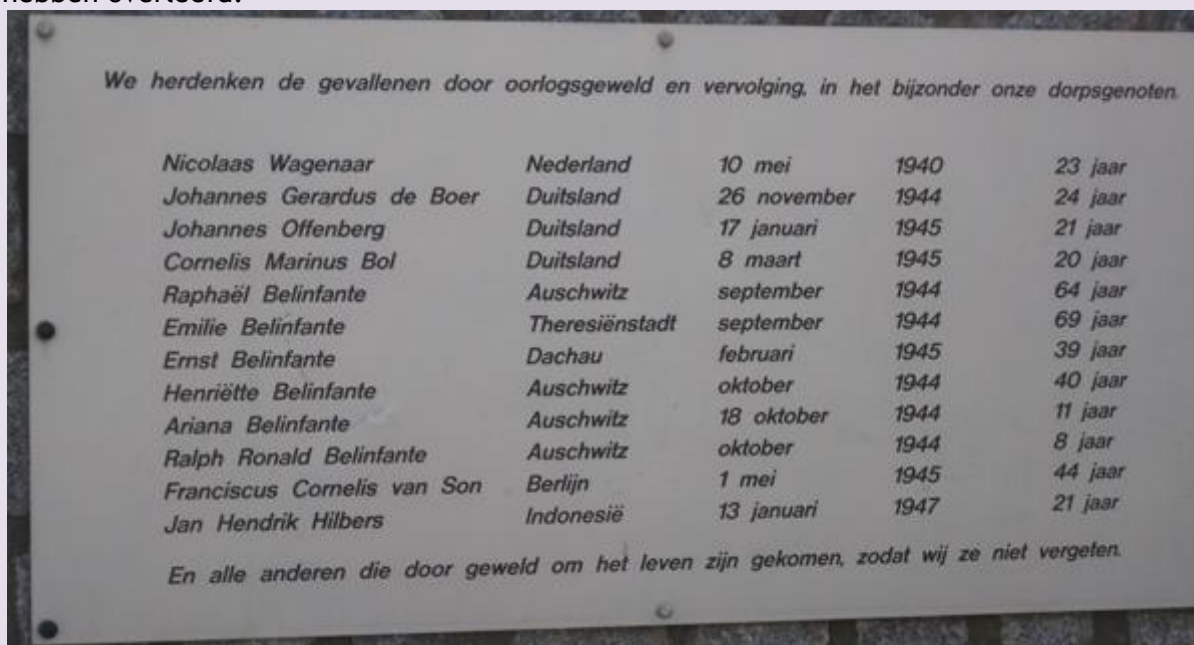
Onder de 30 gevangenen waren 3 mannen uit Beverwijk

Jan Pleeging	Reinier Pletting	Jan Dirk Semeins
--------------	------------------	------------------

Begin februari had een verzetsgroep in Amersfoort een seinwachtershuisje nabij het station opgeblazen. Na afloop stuitte deze verzetsgroep op een Duitse patrouille, waarop een vuurgevecht volgde. Twee Duitse soldaten sneuvelden hierbij en één werd gewond. Als represaillemaatregel werden door de bezetter twintig Nederlanders gefusilleerd, waaronder vier Beverwijkers. Zij werden met 16 andere gevangenen op 5 februari 1945 te Amersfoort gefusilleerd. Hun stoffelijke overschotten moesten op Duits bevel als afschrikkend voorbeeld 24 uur op straat blijven liggen. Hun namen zijn:

Simon Roelof van Duin	Eduard van Heulen
Anthonius Waltherus Kok	Antonius Cornelis Valk

Tijdens de Tweede Wereldoorlog, was het lot van de Beverwijkse Joden hetzelfde als dat van alle Joden in Nederland. In Maart 1942 kregen de Joden van Beverwijk het bevel om te verhuizen naar Amsterdam. Vanuit Amsterdam werden zij gedeporteerd, eerst naar het doorgangskamp in Westerbork en van daar naar de Nazi dodenkampen waar de meesten van hen werden vermoord. Een klein deel van de Beverwijkse Joden lukte het om aan de dood te ontsnappen door onder te duiken. Na de oorlog keerden slechts 30 van hen levend terug van de kampen. De namen die nu volgen zijn van hen die de kampen niet hebben overleefd.

Aaltje Bakker	Benjamin Bakker	Naatje Bakker
Ariane Belinfante	Emilie Belinfante-Belinfante	Ernst Belinfante
Ralph Ronald Belinfante	Raphaël Belinfante	Regina Poulina Benninga
Clara Drielsma-deça Carança	Duifje Druif-Cohen	Jacob Drielsma
Benjamin Druif	Marcus van Gelderen	Henriëtte Belinfante-Koord
Gabriël Pais	Fritz Richter	Rebecca Vischschraper
Gabriël de Vries	Lena Druif	

De 16 Georgiërs van fort Sint Aagtendijk

Een onderdeel van het Georgische Infanteriebataljon 822 verbleef van september 1943 tot januari 1945 in Zandvoort. De groep van 21 Georgische soldaten die gedwongen in Duitse dienst zaten werden gelegerd op het fort Sint Aagtendijk. Zes mannen wisten te ontsnappen of kwamen om het leven. Tijdens de laatste paar maanden van de bezetting waren er nog maar twee Feldwebels en zestien Georgiërs in fort Sint Aagtendijk aanwezig. Feldwebel is een rang in het Duitse leger die te vergelijken is met sergeant in het Nederlandse leger.

Twee van de Georgiërs waren in contact gekomen met iemand van de Binnenlandse Strijdkrachten (B.S.). Zij waren bereid om de B.S. te helpen. Ze leverden wapens en vooral munitie. Het bleef allemaal goed gaan tot 20 april 1945. Feldwebel Dietrich betrapte vier andere Georgiërs op het stelen van handgranaten. De Georgiërs gebruikten ze om te vissen. Hiervoor werden ze gearresteerd, maar één van

de vier bedreigde de Feldwebel dat als hij niet vrij gelaten zou worden, dat hij de Feldwebel zou rapporteren aan de commandant. Feldwebel Dietrich had namelijk namelijk bij een boer een kalf gestolen. Met die daad zou de Feldwebel zelf achter de tralies komen. Dezelfde nacht probeerde Feldwebel Dietrich van de B.S.'er die contact had met de twee Georgiërs, een toezegging te krijgen dat hij tegen de vier Georgiërs zou getuigen.

Feldwebel Dietrich kreeg die toezegging, maar dat was hem niet genoeg. Hij belde de Feldgendarmerie, de Duitse marechaussee, in Beverwijk en de Ordnungspolizei, ook wel de Grüne Polizei genoemd vanwege de groene uniformen, in Zaandam op. Deze twee eenheden waren snel ter plaatse en zschoten vijftien Georgiërs ter plekken neer. De zestiende was ondergedoken bij zijn verloofde in een woning aan de Wijkermeerweg en werd door Feldwebel Dietrich zelf neergeschoten.

De Georgiërs werden in een massagraf bij het fort begraven. Na de oorlog werden zij op 28 maart 1946 herbegraven op het Russische ereveld te Leusden

Severian Jermilovitsj Kankia	Sjalva Parmenovitsj Mesjvildisjvili
Samson Varlamovitsj Mgydeladze	Valerian Oeroesjadze
Konstantin Sardionovitsj Schirtladze	Platon Sioekajev
Akaki Sergejevitsj Tchelidze	Pido Martiëvitsj Tsjoliasjvili
Semjon Vanisjvili	Ilja Aleksandroovitsj Beroeasjvili
Mekoedisjvili	Sjalva Gognadze
Gavriil Zacharevitsj Nanobasjvili	Ioram Gviniasjvili
Schirtladze	Beroeasjvili
Michail Tsjoemboeridze	Georgi Gogia
Joesoep Kadi-ogly Bolkvadze	Anton Aleksandroovitsj Gviniasjvili
Sjalva Serapionovitsj Gvalia	Arsen Iljitsj Asanisjvili

Laurens Johannes Büller werd geboren op 18 september 1880 te 's Hertogenbosch en overleed op 9 april 1944 te Beverwijk. Slachtoffer van de Silbertanne-moorden. SD-agenten in burger belden bij "goed bekendstaande Nederlanders" aan, en schoten hen zonder vorm van proces neer in de deuropening. Op de avond van de 9e april wordt er bij Dr. Büller aangebeld. Als een stem voor de deur zegt dat zijn hulp nodig is, schiet de arts een jas aan en snelt naar buiten. Er klinken schoten en Dr. Büller zakt stervend op zijn stoep ineen.

Leendert Bastiaan Verdoorn, geboren te Haarlem, boekhouder bij het Arbeidsbureau te Beverwijk, overleden op 4 december 1943 te Beverwijk. Hij was slachtoffer van de Aktion Silbertanne als vergelding voor de liquidatie van NSB'er Hendricus Carolus Antonius Maria van den Bergh op 19 november 1943 in Beverwijk.

info@razziabeverwijk.nl

<http://oorlogsslachtoffersijmond.nl/>